

CASAL DE JUBILATS DE SALT

la farga

ANY VII • N.º 63 • GENER 1985

SALT CAP A LA NORMALITZACIÓ DEL CATALÀ

Planes, 11 a 17

Foto Argente

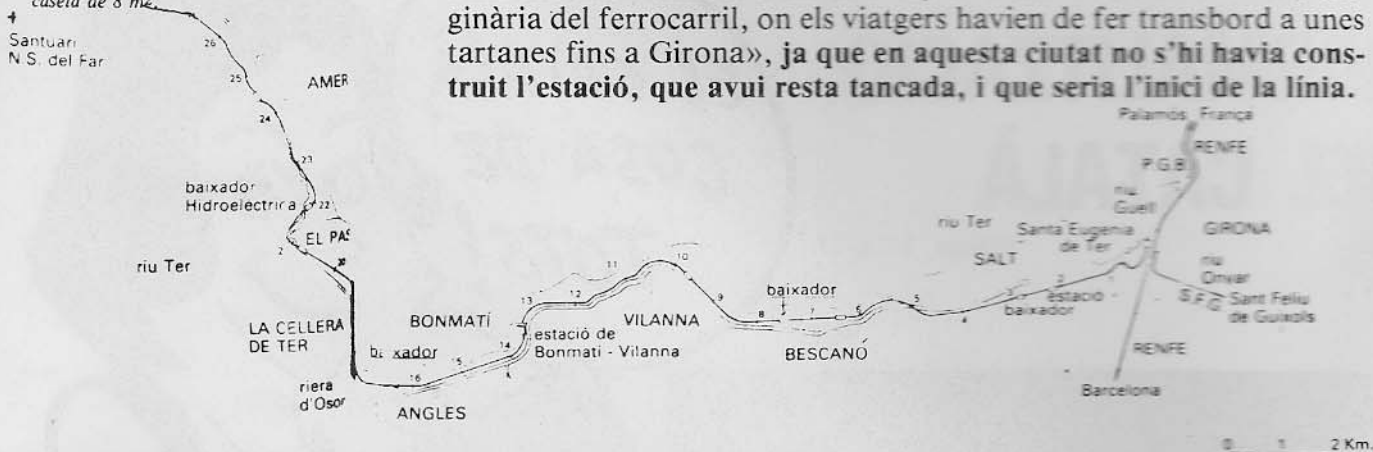
Foto M. Lladó

EL CASAL PLE DE VIDA

Planes, 4, 5, 7 i 9

Els trens en sortir de Girona i més enllà d'una gran corba, emprenien el camí fins a Olot, travessaven per un pont metàl·lic de 8 m. el riu Güell i arribaven més tard al baixador de Salt-Veinat (km. 2,038). Aquest fou des del 1895 fins al 1898 l'estació originària del ferrocarril, on els viatgers havien de fer el transbord a unes tartanes per arribar a Girona. Després d'albirar el manicomi, el carrilet continuava per una recta fins a arribar al baixador de Salt (km. 2,865) que fou inaugurat el 1903 a causa que l'altre quedava molt lluny del poble. Salt, incorporat.

El baixador de Salt-Veinat (km 2,038) fou l'estació original del carrilet del 1895 fins al 1898 i es componia d'un edifici amb una sola planta i 126 m² de superfície. Originàriament també tenia una cotxera de 140 m², però s'enderrocà ja fa molts anys, així com també l'actual pou era una aiguada. L'altre baixador de Salt (km 2,865) es componia només de l'andana i d'una petita caseta de 8 m².

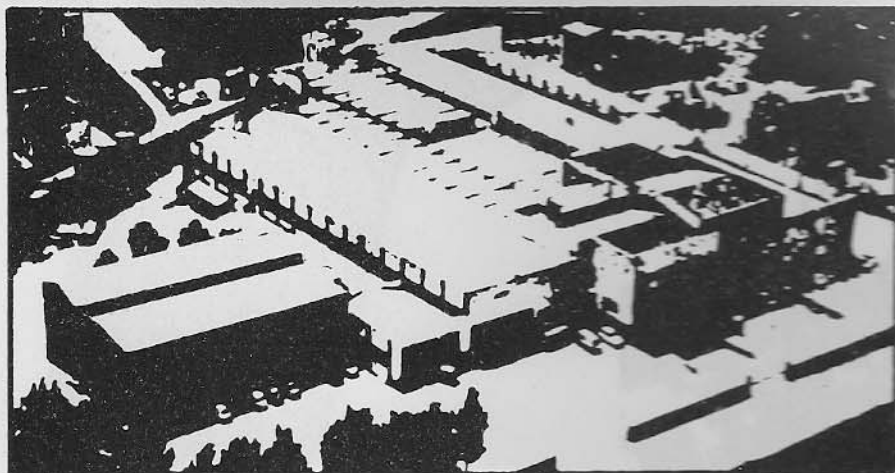
El Tren d'Olot

Fa poques setmanes que ha sortit un llibre documentat i encisador que ens parla de «La història del Ferrocarril d'Olot a Girona», anomenat simplement «El Tren d'Olot». El seu autor és Carles Salmeron i Bosch.

El llibre, evidentment, parla del recorregut del tren a través del nostre poble; el seu traçat, així com les instal·lacions: L'Estació Vella del Veinat, i el Baixador «Apedero» de Salt, encara avui dempeus.

Com a dada curiosa, i que no molts coneixen, cal esmentar que l'Estació del Veinat fou des de l'any 1895 fins al 1898 «l'estació originària del ferrocarril, on els viatgers havien de fer transbord a unes tartanes fins a Girona», ja que en aquesta ciutat no s'hi havia construït l'estació, que avui resta tancada, i que seria l'inici de la línia.

Frigorífics del Ter, S.A.

Escorxador
General
Frigorífic

Carrer Major, 419
Apart. 239
Tel. 23 31 11
SALT (Girona)

REPARTIMENT DIARI DE CARNS DE PORC I VOVÍ

Epigolant:

El Tren d'Olot.....2

Editorial:

El català, cosa de tots!.....3

Vida del Casal:

Ball per a Jubilats amb

«La Tòria».....4 i 5

Esports:

Campionat Provincial de

dupletes mixtes.....7

Teva/Meva:

Josep M.ª Macias i Colom,

el President.....9

La Tribana:

«Suara» encara és viu.....10

Català viu:

Salt, cap a la normalització

del català.....11

Té sentit fer una campanya de

Normalització?.....12, 13 i 14

L'espia:

D.N.I. del Servei Municipal

de Català.....12

Cartes a La Farga:

«El català és cosa de tots».....14

Català viu:

Normalitzar el Català o Normalitzar

els Catalans?.....15, 16 i 17

Finestra oberta:

Sant Tomàs de Fluvià.

Unes pintures romàniques molt

importants.....19

L'esclat de l'alba

Joan Vinyoli i Pladevall.....20

Imatges:

1984, any Miquel Berga.....21

Cagaferro:

A la taula de La Farga

La vida amb humor

Coses de l'Idioma.....23

El català, cosa de tots!

La tasca de normalització de la llengua catalana té, al nostre Poble, un nombre important de persones que, des de la seva activitat professional o en les de lleure, treballen per aconseguir que, cada dia més, el català sigui la nostra llengua de nom i de fets.

La recuperació no és fàcil i demana molt d'esforç per part de tots els qui som conscients de la greu situació en què es troba el català. De les primeres classes de català que mig d'amagat ens feia en Salvador Sunyer, avui Alcalde de la Vila, fins a l'actual Comissió Municipal per a la Normalització del català, per ell presidida, hi ha tota una feinada en favor d'aquesta normalització.

Voldríem deixar constància en aquestes planes del que s'ha fet i esperonar tothom a continuar aquesta urgent normalització lingüística que és, alhora, indispensable per a la recuperació de la nostra plena identitat nacional. Som conscients, però que amb l'espai que disposem no podem donar un tractament prou ampli al tema, i això no vol pas dir que ignorem la feina feta en aquest camp per diferents col·lectius que a la nostra vila han treballat i treballen per aquesta causa. Pensem, sobretot, en els mestres de les nostres escoles, en els grups d'esplai, o en moltes associacions i també comerciants que han estat capdavanters en la catalanització del Poble.

La Farga vol ser una eina més de normalització, fent arribar a casa vostra aquestes planes escrites en català com la manera més natural de comunicar-nos en aquest nostre país, del qual n'és la llengua pròpia i oficial.

Edita: Casal de Jubilats de Salt.

Consell de Redacció: Lluís Mateu, Quim Pla, Miquel Casellas, Narcís Burch, Guillem Terribas, Martí Fita, Joan Boada, Ventura Pau, Jaume Bosch, Joan Ros, Josep M.ª Macias, Francesca Laguarda, Emili Gispert, Joan Torres, Josep M.ª Oliveres i Manuel Lladó (fotògraf).

Publicitat: Marta Vilagran.

Compaginació i Disseny: Manel Mesquita.

Correcció: Antoni Rusalleda.

Administració: Miquel Casellas, Josep Cebrián.

Distribució: Josep Gassiot, Pitu Geli i Josep Cebrián.

Tiratge: 1.300 exemplars.

Redacció: Casal de Jubilats.

Passeig Verdaguer, 1 — Tel. 23 04 98 Salt.

Impressió: Pagès Impremta-Anglès

Tel. 42 01 07

Dipòsit Legal: GI 356/79

La Farga no es fa responsables dels articles signats que apareixen en la revista, responsabilitat que recau en els seus autors.

Ball per a Jubilats amb «La Tòria»

Els dies 1 i 15 de desembre, vàrem organitzar dues sessions de Ball per als Jubilats, amb la participació del Conjunt «La Tòria», que varen animar amb les seves cançons a la gran quantitat d'assistents. Tots dos dies es va repartir coca i xampany entre els assistents, de forma gratuïta per als socis del Casal i a un preu mòdic per als invitats.

El dia 15 i en el transcurs del Ball, es varen sortejar 10 lots Nadalencs entre els socis presents, iniciativa que va ser molt ben acollida.

Ens va fallar el «bombo», no hem tret ni cinc; però l'any vinent ens hi mirarem molt més. Gràcies als qui heu col·laborat adquirint participacions.

Vermut de Sant Esteve.— Va començar la jornada amb un Concurs de Petanca de Tripletes per sorteig. Seguidament, al Passeig Verdaguer, davant del Casal i amb la col·laboració de Salt Sardanista, va haver-hi una llúida ballada de Sardanes. Passada la una del migdia, com que el dia era una mica insegur, vàrem començar el Vermut, com sempre amb molta participació, en Cebrián va portar vermut per un regiment.

Assemblea Ordinària i Extraordinària de socis.— El dia 29 de desem-

bre, com ja s'havia anunciat, va celebrar-se l'Assemblea Ordinària, desgraciadament amb molt poca participació. El President va obrir l'Assemblea demanant un minut de silenci pels socis difunts; a continuació, el Secretari va llegir l'Acta de l'Assemblea anterior, que va aprovar-se sense esmenes. El següent punt va ser un detallat informe de les activitats del Casal, l'any 1984, que va llegir el Sr. Macias. Seguint l'ordre del dia, es va llegir un detallat informe de l'estat de comptes, que amb uns ingressos de 2.875.873.07 i unes despeses de 2.783.635,— donen un superàvit de 92.238.07, i queda un saldo, per l'any 1985, de 226.346 Ptes.; s'informà també que queda un deute de 242.892 Ptes.

corresponents al Crèdit sol·licitat a la C.P.V.E.

Cada secció va fer un petit informe d'activitats i en els precís i preguntes només ressaltem un suggeriment d'un soci, en el sentit de modificar els Estatuts a fi que la Junta duri quatre anys en lloc de dos, i no havent-hi més temes s'aixecà la sessió.

Seguidament es va celebrar l'As-

TAPISSERIA

Joan Gàzquez Oliveras

Reparació i Tapissats nous
Sillons, Sofàs, Mòduls,
Moquetes, Pareds, Cortines
Coixins, Cotxes i Motos

C/. Joan de la Cierya, 3 — Tel. 23 36 16

SALT

El ball i la gresca van durar fins a la mitjanada (Foto: J. Argente)

semblança Extraordinària, amb la convocatòria d'eleccions a President, per renovació estatutària de la Junta. El President va dirigir unes paraules als assistents i el seu agraïment a tots els col·laboradors. Seguidament, el Secretari va informar de la normativa a seguir i es va passar a la formació de la Taula Electoral, que Presidirà el Sr. Miquel Fàbrega, còn a soci més antic dels presents.

Els pastorets.— Per segon any consecutiu, l'Elenc del Casal de Jubilats va representar els dies de Nadal, els clàssics Pastorets, amb una gran assistència de públic, que va omplir cada dia l'Ateneu de Can Panxut; esperem que

l'obra còmica que pensen muntar per aquest estiu sigui també un gran èxit. El nostre agraïment a tots els que han col·laborat a mantenir aquesta tradició al nostre Poble.

IO R C O I

CONSTRUCTORS, S.A.

**UNA EMPRESA JOVE
AL SERVEI DEL POBLE**

Processó, 57
Tels. 23 43 59 - 23 88 94 - 23 86 02
SALT

**RADIO
ANGELATS**

TELEVISIÓ
ALTA FIDELITAT
AMPLIFICACIÓ
ELECTRODOMÈSTICS
PETITS DOMÈSTICS
DISCS I CASSETTES

DISTRIBUIDOR DE:

TVC
HI-FI
CAMARES TVC
PANTALLES GEGANTS TVC
MATERIAL PROFESSIONAL

SONY

Carrer Àngel Guimerà, 63
Tel. 23 62 15
SALT (Girona)

Campionat Provincial de dupletes mixtes

El dia 4 de novembre es va celebrar, a les pistes del C.P. Cassà, el Campionat Provincial de Dupletes Mixtes.

El nostre club fou representat per les següents dupletes:

Judit Anglada i Joan Anglada.

Maria Peruga i Antoni Peruga.

Pierrette Torre i Manuel Ventura.

El primer lloc va ésser per la dupla del nostre club, formada per Maria Peruga i Antoni Peruga.

Concurs social

Aquest concurs es va celebrar el diumenge 9 de desembre. Cal dir que fou un concurs social i per sorteig.

Els tres primer llocs van ésser per: 1.er Narcís Ros, Antoni Peruga i Narcís Bohigas.

2.^{on} Corona Canals, Magda Vila i Josep M.ª Nogué.

3.er Antònia Curt, Pep Quintana i Julià Gómez.

Concurs de Sant Esteve

El dia 26 de desembre es va celebrar a les pistes del nostre club el Concurs de Sant Esteve. En aquest concurs la formació de tripletes es fa per sorteig, això fa que tingui un xic més d'al·licient i també que la participació sigui més nombrosa. El total de jugadors va ésser de trenta. Els resultats foren:

1.er General.— Paco Martín, Joan Torres i Lluís Nogué.

2.^{on} General.— Pere Rodríguez, David Ros i Pep Quintana.

1.er Consolant.— Antoni Peruga, Corona Canals i Ramon Angulo.

Lliga social 84-85

Els resultats obtinguts en les darres jornades de l'any 84 són els següents:

A. Roca - M. Peruga	(13-0)
P. Martín - D. Ros	(13-5)
J. Anglada, Ll. Nogué	(0-13)
N. Ros - S. Cabezas	(6-13)
A. Curt - S. Oliveira	(13-6)

A. Roca - J. Anglada	(5-13)
N. Ros - P. Martín	(13-5)
A. Curt - M. Peruga	(13-3)
S. Oliveira - D. Ros	(13-0)
S. Cabezas - Ll. Nogué	(13-6)

A. Roca - A. Curt	(13-3)
S. Oliveira - N. Ros	(0-13)
S. Cabezas - J. Anglada	(13-11)

Ll. Nogué - P. Martín	(2-13)
D. Ros - M. Peruga	(13-7)

A. Roca - S. Cabezas	(11-13)
Ll. Nogué - S. Oliveira	(0-13)
D. Ros - A. Curt	(13-0)
M. Peruga - N. Ros	(3-13)
P. Martín - J. Anglada	(13-8)

A. Roca - P. Martín	(13-10)
J. Anglada - M. Peruga	(0-13)
N. Ros - D. Ros	(13-2)
A. Curt - Ll. Nogué	(13-8)
S. Oliveira - S. Cabezas	(0-13)

A. Roca - N. Ros	(0-13)
A. Curt - J. Anglada	(5-13)
S. Oliveira - P. Martín	(2-13)
S. Cabezas - M. Peruga	(13-1)
Ll. Nogué - D. Ros	(13-10)

A. Roca - S. Oliveira	(13-0)
S. Cabezas - A. Curt	(13-1)
D. Ros - J. Anglada	(1-13)
M. Peruga - P. Martín	(13-9)
Ll. Nogué - N. Ros	(3-13)

A. Roca - Ll. Nogué	(13-10)
D. Ros - S. Cabezas	(13-9)
M. Peruga - S. Oliveira	(13-12)
P. Martín - A. Curt	(13-1)
J. Anglada - N. Ros	(13-12)

La classificació en acabar l'any és així:

1.er — Narcís Ros, 10 punts; 2.^{on} — Sebi Cabezas, 10 punts; 3.er — Paco Martín, 8 punts; 4.^{art} — Agusti Roca, 8 punts; 5.^è — Silveri Oliveira, 6 punts. 6.^è — Joan Anglada, 5 punts; 7.^è — David Ros, 4 punts; 8.^è — Maria Peruga, 4 punts; 9.^è — Antònia Curt, 3 punts; 10.^è — Lluís Nogué, 2 punts.

Quan manquen tres jornades per a la fi de la lliga social, sembla que aquesta és cosa de quatre tripletes (N. Ros, S. Cabezas, P. Martín i A. Roca), qualsevol pot assolir-ne el 1.er lloc. Si bé les que ho tenen millor són les dues que fins ara van al davant (N. Ros i S. Cabezas).

CONSTRUCCIONS RUBAU, S.A.

CONTRATISTA DE OBRAS PUBLICAS

Domicilio Social: C/. Comercio, 42 — FLASSA

CENTRAL: GIRONA — Puente Mayor, s/n.

Oficina y Talleres: Tel. 21 45 50

Cantera y plantas: 20 96 62

DELEGACION:

BARCELONA — Parets del Vallés

C/. Evaristo Juncosa s/n.

Tel. 562 08 52 y 562 09 98

Josep M.ª Macias i Colom, el President

Com a President del Casal de Jubilats de Salt, en Josep M.ª Macias ha demostrat que és un home vàlid en el sentit més ampli de la paraula. Durant els dos anys que ha estat President, ha demostrat força voluntat i empena, i el Casal ho ha notat. El programa d'activitats s'ha enriquit crec jo, i ha sabut satisfer la gran majoria dels socis. No oblidem que el pressupost d'aquest any superarà els tres milions de pessetes, i de quotes de socis, només en recapten nou-centes mil, el fet de saber trobar aquest diner tan necessari i invertir-lo en el bé de l'Entitat, perquè aquesta millori i segueixi oferint un servei el poble, és molt important.

A l'hora de fer aquesta xerrada amb en Josep Maria, encara no s'ha fet l'Assemblea Extraordinària per l'elecció del nou President; però, sens dubte, quan llegireu aquest «Teva/Meva», de ben segur que sabrem ja qui és el nou personatge, si és que surt algú amb ganes de fer, com fins ara, del Casal la primera entitat social del poble. Però en Josep M.ª Macias, igual que l'Emili Serra i en Joan Boada, figura ja entre els Presidents que han passat per aquesta jove entitat, i no seria lògic oblidar-nos de la feina feta durant aquest dos darrers anys, que, personalment, crec que ha estat molt positiva.

— Josep, que té el Casal de Jubilats de Salt que no tinguin els altres Casals de Jubilats?

— És diferent dels altres que jo conec, per fora, és clar. No és una guarderia de vells, sinó tot el contrari, és un centre viu i jove on conviuen persones de diferents edats. El fet de ser barrejats amb la joventut els fa ser més participatius, alhora que es troben més acompanyats; en una paraula, més joves, almenys d'esperit.

— El Casal té diverses branques; creus que el President del Casal ha d'ésser-ne també el cap visible?

— El Casal és la mare de totes les seccions, però la Junta Central tampoc no ho pot fer tot, i perquè aquestes funcions han de saber anar soles i han de tenir una autonomia pròpia, encara que el President i la Junta han de vetllar perquè totes marxin bé, si fa falta els donarem suport i ajuda en qualsevol aspecte.

— Quin és el secret que l'Entitat no pari de créixer; d'on sorgeixen les idees per fer tantes coses?

— Un dia, en Miquel Berga va dir que aquestes coses només les poden fer un exercit de gamarussos, i això és el que té el Casal, un veritable exercit de gamarussos que ho fan possible.

— Però el President deu jugar-hi un paper important, no?

— El més important potser és saber trobar les persones adequades per a cada feina, una bona Junta i tenir grans col·laboradors, és el més important i amb un bon secretari es pot anar a per tot arreu.

— D'on surten els diners per fer tot el que heu fet, ja que de les quotes dels socis, no crec que es puguin fer massa virgueries?

— És cert, amb les quotes fariem molt poques coses. El pressupost de l'any 83 ja va sobrepassar els dos milions de pessetes, i el d'enguany arribarà als tres. El fet és que cap any ens pensàvem gastar-nos tants de diners, però si es volen fer coses no hi ha més remei que incrementar-lo; ara, també et puc dir que acabarem l'any sense dèficit. Responent a la pregunta et diré que Salt és un poble amb una gent que està sensibilitzada amb la nostra Entitat, persones que treballen en estaments oficials i privats i que quan els hem demanat ajuda han respòs.

— Però anys enrera, aquests estaments oficials no solien ajudar massa aquest Casal, a què és degut aquest canvi?

— Jo crec que ara s'han adonat que el Casal fa una gran tasca social, i tant l'Ajuntament i la Diputació com la Generalitat han vist que fem un servei molt important al poble, encara que siguem una Entitat privada; però tampoc hem d'oblidar les Empreses privades que sempre ens han donat el seu suport.

— Com ho feu perquè a tots els actes que organitza el Casal sempre hi hagi gran aflluència de gent?

— La veritat és que això compensa tots els esforços que fem i els maldecaps que tens durant l'any, quan veus que la gent respon. El que sí puc dir és que ens agrada cuidar el soci. Per exemple, en les excursions, subvencionem els més assidus, fem tots els actes del pati gratuïts, a les vetllades d'estiu i quan fem ball els oferim coca i xampany, als jubilats, en la seva festa, els fem un preu

molt especial en el dinar, molt per sota del cost real, els sabem donar afecte, escalfor, germanor i els tradicionals cremats, vermouts, trofeus i la revista La Farga, que això no els falta mai; aquests detalls els saben apreciar.

— Josep Maria, tan gran és l'Entitat, que fins i tot heu comprat un ordinador?

— Sí que ho és, som molt més de mil socis i hi ha moltes coses a fer. La majoria dels que treballem pel Casal som gent ocupada i no disposem de massa temps lliure, i un aparell d'aquest tipus ens pot facilitar molt la feina, alhora que així ho tindrem tot molt més ben ordenat i classificat, a part que ens hem de modernitzar, també.

— Ara, Josep Maria, se t'acaba el mandat dels dos anys com a President del Casal, què penses fer? Et presentars a la reelecció o no?

— No; ja fa quatre anys que sóc dintre l'olla, dos al Club Petanca i aquests dos al Casal, i de veritat que tinc ganes de descansar una llarga temporada. Espero que surti alguna persona que estimi aquesta Entitat i que segueixi la línia que porta fa molts anys; si no surt ningú, no sé què faré, ja m'ho pensaré.

— Però segons tinc entès, encara tens uns projectes «in mente» que voldries realitzar, si plegues no es portaran a terme?

— El que vingui a darrera els pot realitzar, igual com jo he fet amb les idees i projectes que tenia en Joan Boada. Tot el que es fa pel bé del Casal està ben fet, i mai no s'ha de mirar qui les fa, sinó que es facin. Si surt un altre President, jo ja els hi exposaré i ell que decideixi.

La veritat és que en Macias ha estat un gran President, i un gran líder; en una paraula, segons en Cebrián, és un bon dirigent i això és el que manca a moltes Entitats. Som molts els qui voldriem que continués dirigint el nostre Casal, però també té dret, com molt bé ha dit a descansar. La seva tasca no passarà desapercebuda per tots els que estimem el Casal i tot el que l'envolta. Gràcies Josep M.^a per la teva col·laboració desinteressada en aquesta Entitat tan nostra.

«Suara», encara és viu

En el nostre llenguatge col.loquial hi hem entaforat masses paraules o expressions, molt sovint de catalanitat dubtosa i que per modisme hem assimilats lleugerament d'altres llengües.

«T'has passat!!!»

Aquest «passat» és un verb ben català, però no té res a veure amb l'expressió «fer-ne un gra massa», que aquest vol ser el sentit de l'exclamació entre cometes.

Sentim sovint expressions com: «Passar-se en quantitat», o «aquest passa de tot», «és un passota».

Hi ha qui podria creure que per tal de modernitzar la nostra llengua haurem d'incloure expressions com aquestes en els nostres vocabularis més avançats. Per això mateix cal que rebutgem aquestes construccions com ho hem fet amb altres barbarismes, castellanismes sobretot, que sortosament hem bandejat del nostre idioma parlat en els darrers anys.

Conscients, però, que és molt més difícil canviar expressions que estan de moda, encara que incorrectes, que no pas els barbarismes, caldrà recuperar crear i posar de moda expressions nostrades. I aquest és, em sembla, un repte per als mitjans de difusió que, amb mol-

ta audiència, com la Ràdio i la Televisió catalanes, han d'assumir. I no em refereixo només als espais dedicats a la llengua. Cal que en els diàlegs de les pel.lícules i en totes les expressions orals d'aquests mitjans, que en l'argot propi en diem el guió, siguin pensats per aportar aquest vocabulari modern ben popular, però nostre.

Us haureu preguntat, potser, què vol dir el «SUARA, ENCARA ÉS VIU» que encapçala aquestes ratlles. «Suara» és un mot que ha tingut la dissort d'esdevenir un arcaisme en el nostre llenguatge col.loquial, perquè en els anys de repressió de la nostra llengua

fou més fàcil i «hacia más fino» adoptar expressions castellanes que no pas servir els mots del nostre parlar més popular.

L'adverbi «SUARA», que vol dir: ara mateix, o ara fa poc, o no fa gaire, s'ha mantingut ben viu en les zones més rurals de les nostres comarques, en què la transmissió oral de l'idioma era més forta que no pas la implantació de la llengua castellana, que en molts poblets només era la llengua habitual de la caserna de la Guàrdia Civil.

Amb molt de goig encara avui sento el meu amic Jordi com, amb tota naturalitat, fa servir quan cal el «SUARA», que a la Vall del Llèmena, d'on és nadiu, cap mestre no va reprimir ni cap Televisió va canviar per «fa un moment, o fa poc rato».

Suara us deia com cal recuperar i posar de moda les nostres expressions i rebutjar tots els barbarismes i frases postisses, però també haig de dir-vos que, si no vetllem per a mantenir neta la nostra llengua, d'aquí a pocs anys parlarem tots en castellà, fent servir paraules catalanes i donarem la raó als qui profetitzen la desaparició de la llengua catalana. ■

FOTOCÒPIES
CÒPIES DE PLÀNOLS

PAPERERIA
TÈCNICA
MATERIAL
PER A DIBUIX
I OFICINES

A GIRONA

Avda. Francesc, 4 — Tel. 20 39 44
Migdia, 11 — Tel. 21 35 65

A SALT:

Passeig d'Olot, 166
Tel. 23 27 08

EL TANCAT
SERVEI MUNICIPAL DE CATALA

Masini
Dedicat a Angelo Masini, un dels tenors més famosos de l'Europa del sud-est.

Melindro
Bescuit molt bo per a pastors delicats, que es fon a la boca i ens transporta al món de les avies.

Merenga
Preparació de sucre i clares d'ou batudes, que alguns mengen per estovar-se la tos i altres, com Maria Antonieta a Versalles, per llaminers.

Pal de Jacob
Pastís domini'cal per excel·lència, fet amb pasta de llonesa i caramiel per sobre. De nata, crema o trufa.

Pasta de full
Elaborada segons la tècnica inventada el segle XVIII per Claude Gellée. Els peces sota de la massa originen els Julis.

Pasta seca (o de te)
Pastetes fetes a l'anglesa, amb farina, mantega i sucre. S'acostumen a prendre a mitja tarda.

Parlar malament el català és millor que no parlar-lo

TANCAT
SERVEI MUNICIPAL DE CATALA

GENERALITAT DE CATALUNYA
SERVEI DE NORMALITZACIÓ DE LA LLINGÜA CATALANA
CAMpanyA PER LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

- TABACS
- FARMACIA
- JOGUINES
- VETES-I-FILS
- PELLETERIA
- GANIVETERIA
- OCELLERIA
- VIDRIERIA
- MARBRES
- CARNISSERIA
- FLECA
- ESCOLA BRESOL
- ORXATERIA

Evluació pastissera dels panadors catalans
Te forma de cresta, gall o mitja lluna, o altres, les d'iterrànies, porta fàcilment salar.

Croissant
Creat el 1680 pels flequers de Budapest. Te forma de mitja lluna (croissant, en francès), símbol del món islàmic.

Ensaïmada
Originària de Mallorca. Feta amb un cordó de pasta adobada amb salm (llard), que s'enrotlla en espiral.

Ferradura
Una al legoria de la sort, feta de pasta frollada i farcida de crema o de cabell d'àngel.

Magdalena
Feta de farina, oli, ou i sucre. Porta el nom de Maria Magdalena i serà sempre associada al de Proust.

Foto-collage Manuel Llado

Salt, cap a la normalització del català

La qüestió de la llengua ha estat un dels eixos que han mogut la política catalana de la transició i tota la recuperació de les institucions d'autogovern de Catalunya. El primer Ajuntament de Salt democràticament elegit, s'ha constituït quatre anys més tard que les altres Corporacions Locals del país, per raons que el lector coneix prou bé.

Calia, doncs, d'entrada tenir postures clares sobre un tema al qual som especialment sensibles tots els qui vivim en una comunitat amb dues llengües en contacte. I calia que la primera institució del poble, el seu Ajuntament, s'hi enfrontés sense ambigüitats.

La postura que el nostre grup ha impulsat des del començament i que ha trobat el suport decidit dels altres grups presents a la Corporació, pot resumir-se en els següents punts:

- Reconeixem l'existència de dues llengües oficials, però som conscients que la catalana no disposa d'Estat i ha estat castigada històricament. La seva situació és, per tant, de feblesa enfront de l'altra.

- L'Estatut declara la llengua catalana com «la pròpia» de Catalunya.
- L'Ajuntament, per tant, amb respecte per a tots els ciutadans, i sense imposicions, utilitza com a llengua pròpia la llengua catalana, tant en les seves comunicacions internes com en les adreçades al seu poble.
- L'Ajuntament considera que el coneixement del català és una condició indispensable per a qual-sevol funcionari que treballi des de la Casa de la Vila al servei dels saltencs.
- Entenent que la presència de la llengua catalana a tots els àmbits

de la vida ciutadana ha patit, i continua patint, una situació «anormal», l'Ajuntament ha creat un «Servei Municipal de Català», que té com a objectiu prioritari aconseguir una situació de normalització lingüística al nostre poble. De les activitats d'aquest Servei se n'informa àmpliament en aquest mateix número.

Aquesta és, a grans trets, la postura de l'Ajuntament sobre la nostra peculiar situació lingüística. Confiem que trobarà el suport i la col·laboració activa de la majoria dels saltencs.

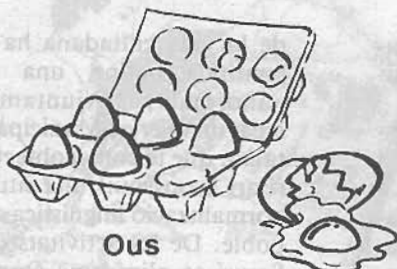
Té sentit fer una Campanya de Normalització ?

Si us hi fixeu bé, comprovareu que, a Salt, la llengua catalana ja ha assolit, en l'àmbit polític-social, aquell punt de normalitat tan envejable durant força temps. Efectivament, la majoria d'Entitats i Associacions ja usen, gairebé espontàniament, d'una forma normal la nostra llengua en les seves activitats: assemblees, mitings, convocatòries, cartes, carnets, programes.... D'altra banda, els representants del poble a l'Ajuntament han acordat per majoria que la llengua oficial d'aquesta institució fos el català. Sembla ben lògic, doncs, que els qui han fet possible aquella representació s'hi sentin solidaris i que segueixin l'exemple, amb la voluntat ferma d'iniciar la catalanització.

Llavors, davant d'aquests fets aparentment optimistes, quin sentit té la Campanya de Normalització engegada per l'Ajuntament?

Mireu, encara que fos totalment cert tot el que acabem de dir respecte de les Entitats i de les Associacions, només hauríem aconseguit un ús prehistòric de la llengua, i la feina continuaria essent inacabable. No vull, però, recórrer ara els camins pels quals hauria de passar la llengua en cas que volguéssim aconseguir la normalitat total i definitiva.

Em cenyiré, simplement, a un dels àmbits de més difícil accés, com és el comercial i industrial. No hi ha manera que circulin d'una punyetera vegada, albarans, comandes, factures, rebuts, pressupostos, cartes, reclamacions, etiquetes, calendaris, contractes de treball, pòlisses d'assegurança, rètols, etc. escrits en català. I això és el que pretenem aconseguir a la nostra Vila; és a dir, eixamplar una mica més l'ús del català, i fer-lo arribar a les botigues, comerços i tallers. La feina de la Comissió és facilitar i assessorar l'ús escrit de la nostra llengua, tot repartint els materials de què disposem per aconseguir, a curt termini, un dels objectius que ens vàrem proposar: **la presència del català arreu.**

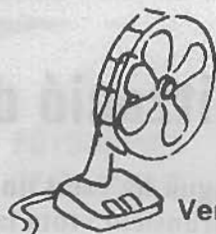
Ous

Creació i funcionament de la Comissió

Un cop analitzada i acordada la Campanya, només ens calia triar la forma d'organitzar-nos. Després de canviar impressions amb les persones del poble que més s'havien destacat en la lluita per la Normalització de la llengua, vàrem

decidir que la creació d'una Comissió Municipal de Normalització i Arrelament seria la millor manera de tirar endavant. Aquesta idea fou aprovada pel Ple de l'Ajuntament en la sessió celebrada el dia 13 d'octubre de 1983, amb els tres objectius següents:

- Presència del català arreu.
- Promoure el coneixement i desenvolupament de la Cultura Catalana.
- Estimular la integració natural dels ciutadans i llur arrelament progressiu a la realitat saltenca.

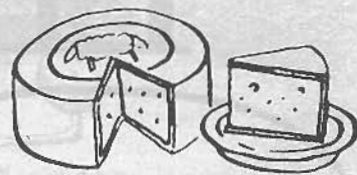

Ventilador

Ens interessava que totes les Entitats Esportives, Culturals i Cíviques de la Vila hi fossin representades. Així, doncs, les vam convocar a una primera trobada amb la finalitat de coordinar esforços i programar les activitats que anessin encaminades a l'obtenció dels objectius abans esmentats. Aprofitem l'avinentsa per recordar-vos que aquesta Comissió resta oberta a tothom i que es reuneix el tercer dimecres de cada mes, a les vuit del vespre, a la Casa de la Vila.

Participació i acceptació

La primera trobada de la Comissió fou molt animada. Tots teníem ganes de normalitzar molt i de pressa. Amb tot, s'acordà que seria molt més eficaç de treballar gremi per gremi, que no pas fer una Campanya general que englobés

Formatge

tots els comerciants i industrials. «A poc a poc i bona lletra» fou la tònica que dominà tota la reunió. Vet aquí, doncs, com ens vàrem veure immersos en el món dels carnisers, un cop vam haver decidit que aquest seria el primer gremi de la Campanya. El motiu d'aquesta decisió era ben senzill: disposàvem de molt material sobre la carn, l'actitud dels carnisers ens havia semblat favorable, i finalment, creïem que era un àmbit fàcil de normalitzar. Més tard, ens engrescàrem amb les merceries i ara ho estem fent amb els pastissers.

En general, la idea de la Campanya ha estat molt ben acollida. I això ens

L'espieta

D.N.I. del Servei Mu

Nom: Servei Municipal de Català.
Nat a Salt (Gironès). El 2 d'Octubre
Fill de L'Ajuntament de Salt i de la
Domiciliat a Salt (Gironès), Carrer, M
Amb el telèfon 23 61 12. **Professió:** I
Expedit a La Farga, Núm. 63, el mes
Caduca: Com més aviat millor (quan
Llengua). **Preu:** Gratuït, **Per a qui és:**
dilluns a divendres de 2/4 d'11 fins a

Més tard va tenir una pubilla

Nom Estàndard: Comissió Municipal
Llengua Catalana i Arrelament. **Nom**
Català. **Nascuda a Salt** (Gironès), el
Servei Municipal de Català. **En són p**
Generalitat de Catalunya. **Domicili:** E

Feina feta:

- Normalització dels Gremis de Car
- Curs de Documentació Comercial (poca participació).
- Curs per a Locutors de Ràdio (S'ent
- Reunions periòdiques de treball.

Els habitants

El mes passat en faltava un per fer els hem independitzat de Girona, informàvem havien més del compte i hem quedat en nes.

ho demostra l'assistència a les reunions, que prèviament, fem amb els comerciants del gremi corresponent, per tal d'explicar-los les línies general de la nostra situació.

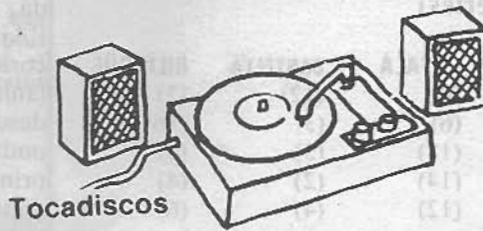
Quant a la participació, a part d'exhibir el material en català que els hem proporcionat, cal dir que quan l'hem demanada ens ha estat concedida. En tenim un exemple clar amb els pastissers, que s'han ofert a obsequiar amb espècies els guanyadors del concurs basat en els pastissos, que Ràdio Salt va organitzar abans de les festes Nadalenques.

Material i experiències

Tot seguit, us exposem com hem enfocat la Campanya als diferents gremis i el material que els hem proporcionat.

Gremi de carnisers

1.— Reunir-los a l'Ajuntament per tenir un canvi d'impressions sobre la finalitat de la Campanya i discutir el dis-

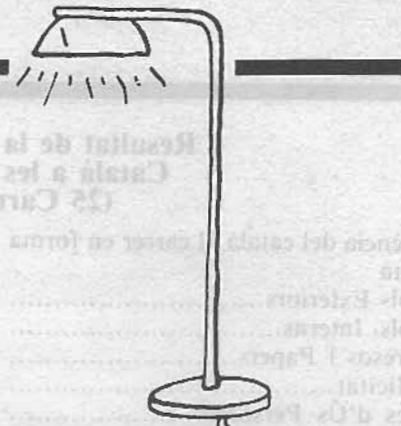

seny dels plàstics que volem repartir.

2.— Passar una enquesta sobre la presència del català a les carnisseries (rètols, bosses i paper, impressos...)

3.— Reunió per agrair-los la seva col.laboració i, amb l'enquesta a la mà, parlar de les facilitats que dona l'Ajuntament a l'hora de canviar el rètol exterior. Material repartit:

- 2 jocs de plàstics amb 20 noms diferents.
- Rètol OBERT/TANCAT
- La numeració en català
- Resultat enquesta
- Triptic de la carn
- Vocabulari Comercial (DEC)
- Pòsters Vedella, Xai i Porc
- Calendari festes de 1985
- Calendari del Servei

Llum de peu

Gremi de Mercers

1.— Reunir-los a l'Ajuntament per tenir un canvi d'impressions sobre la finalitat de la Campanya.

2.— Passar una enquesta sobre la presència del català a les merceries (rètols, bosses, paper, impressos...)

3.— Reunió per agrair-los la seva col.laboració i, amb l'enquesta a la mà, parlar de les facilitats que dona l'Ajuntament a l'hora de canviar el rètol (de fet hem considerat que el nom de «merceria» és igual en les dues llengües). Material repartit:

- Vocabulari de la merceria
- Calendari festes de 1985
- Vocabulari Comercial (DEC)
- Resultat enquesta
- Rètol OBERT/TANCAT
- Calendari del Servei
- La numeració en català

PEP MOLLERA

Municipal de Català

Resultat de la presència del Català a les Merceries

Presència del català al carrer en forma escrita

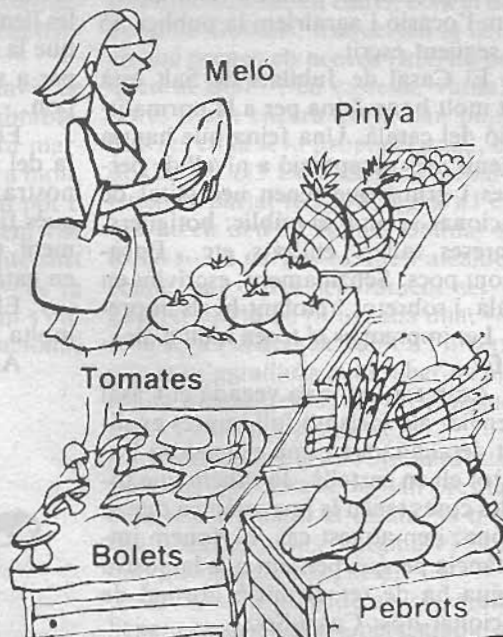
Rètols Exteriors.....	(8)	(5)	(1)
Rètols interns.....	(0)	(0)	(0)
Impresos i Papers.....	(0)	(0)	(0)
Publicitat.....	(5)	(0)	(0)
Notes d'Ús Personal.....	(11)	(0)	(5)

CATALÀ	CASTELLÀ	BILINGÜE
(8)	(5)	(1)
(0)	(0)	(0)
(0)	(0)	(0)
(5)	(0)	(0)
(11)	(0)	(5)

Motiu pel qual encara no tenen el rètol en català:

- No s'han plantejat mai de canviar-lo(1)
- Ja els hi està bé en castellà.....
- Canviar-lo és massa car.....
- Són sucursals d'Empreses Estats.(1)
- S'estan fent passos per canviar-lo..(1)
- És regalat per una casa comercial.....
- S'han de fer massa tràmits.....
- Quan el van posar no es podia fer en català.....(1)
- Perquè així l'enten tothom.....
- Perquè els amos son castellans.....
- Es considera bilingüe.....(1)
- Volen plegar.....(1)

Llengua utilitzada amb els clients:
Llengua parlada a l'entrevista: Català (14); Castellà (2)
Si el client parla en castellà, com li parlem? Català (0), Castellà (16).

D.N.I. del Servei Municipal de Català

Nom: Servei Municipal de Català.

Nat a Salt (Gironès). El 2 d'Octubre de 1983.

Fill de L'Ajuntament de Salt i de la Generalitat de Catalunya

Domiciliat a Salt (Gironès), Carrer, Major, 163,

Amb el telèfon 23 61 12. **Professió:** Normalitzar la llengua catalana.

Expedit a La Farga, Núm. 63, el mes de Gener de 1985.

Caduca: Com més aviat millor (quan s'hagi aconseguit l'ús normal de la Llengua). **Preu:** Gratuït, **Per a qui és?:** Per a tothom! **A quina hora:** De dilluns a divendres de 2/4 d'11 fins a les 2.

Més tard va tenir una pubilla

Nom Estàndard: Comissió Municipal de Normalització lingüística de la Llengua Catalana i Arrelament. **Nom Col·loquial** Comissió Municipal de Català. **Nascuda a** Salt (Gironès), el dia 13 d'octubre de 1983. **Filla del** Servei Municipal de Català. **En són padrins:** L'Ajuntament de Salt i la Generalitat de Catalunya. **Domicili:** El mateix que el pare.

Feina feta:

- Normalització dels Gremis de Carnissers, Mercers i de Pastissers.
- Curs de Documentació Comercial en català per a comerciants (Molt poca participació).
- Curs per a Locutors de Ràdio (S'entén la del nostre poble al 103.FM).
- Reunions periòdiques de treball.

Els habitants

El mes passat en faltava un per fer els 21.600 rodons, ara, com que ens hem independitzat de Girona, informàticament, resulta que per error n'hi havien més del compte i hem quedat en 21.002. 10.473 homes i 10.259 dones.

Resultat de la presència del Català a les Carnisseries (25 Carnisseries)

Presència del català al carrer en forma escrita			
Rètols Exteriors.....			
Rètols Interns.....			
Impresos i Papers.....			
Publicitat.....			
Notes d'Ús Personal.....			

CATALÀ	CASTELLÀ	BILINGÜE
(8)	(12)	(2)
(6)	(3)	(16)
(18)	(3)	(3)
(14)	(2)	(4)
(12)	(4)	(6)

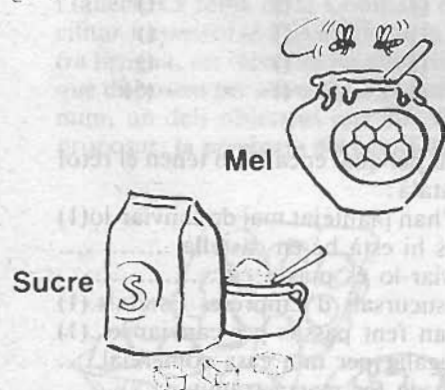
Motiu pel qual encara no tenen el rètol en català:

No s'han plantejat mai de canviar-lo(1)	
Ja els està bé en castellà.....(1)	
Canviar-lo és massa car.....(2)	
Són sucursals d'Empreses Estatals..(1)	
S'estan fent passos per canviar-lo..(9)	
És regalat per una casa comercial..(1)	
S'han de fer massa tràmits.....(1)	
Quan el van posar no es podia fer en català.....(2)	
Perquè així l'entén tothom.....(1)	
Perquè els amos són castellans.....(1)	

Llengua utilitzada amb els clients:

Llengua parlada a l'entrevista: Català (24); Castellà (1).
Canvia de llengua si el client parla castellà? (24) Si

La col.laboració del gestor que porta el gremi de carnisseres de les comarques gironines ha estat importantíssima l'hora de convocar-los, ja que l'assistència a les reunions fou massiva. En canvi, pel que fa al gremi de mercers, com que no estan gremiats, l'assistència i la col.laboració hen estat més mígrads.

Gremi de Pastissers

Ja hem fet la reunió amb els pastissers de Salt. Segirem la mateixa dinàmica que en els gremis anteriors (enquesta, plàstic, noms de pastissos, rètol OBERT/TANCAT, pòster....)

Ràdio Salt/10 3. Fm. prepararà un concurs (llegir la definició d'un pastís i endevinar-lo, endevinalles, ingredients dels pastissos...), el guanyador del qual va rebre un obsequi dels pastissers de la Vila.

La Farga•14

Arran de les festes de Nadal, la Comissió de Normalització i Arrelament ha enviat una targeta de felicitació a tots els comerços de Salt, amb motiu de les festes nadalenques, i, alhora, els encoratja a utilitzar el català amb els seus clients. Aquesta felicitació conté un petit vocabulari de Nadal.

Conclusions

Som plenament conscients que la Campanya de Normalització no garanteix en absolut l'ús normal del català, a la nostra Vila. A més a més sabem, i ens fa certa por que alguns gremis seran enormement dificultosos (bars, queviures, flequers...)

Cartes a La Farga

«El català és cosa de tots»

Sr. Director:

Creiem que les opinions dels socis s'han de manifestar, i com que sabem que La Farga és la via més idònia per a expressar un punt de vista, aprofitem l'ocasió i agrairíem la publicació del següent escrit.

El Casal de Jubilats de Salt està fent molt bona feina per a la normalització del català. Una feina que hauria de tenir més acceptació a nivell de persones i grups que tenen necessitat de relacionar-se amb el públic: botiguers, empreses, tallers, entitats, etc... Encara som pocs. Senzillament, escrivint en català, i sobretot, retolant-hi els impresos. Les impremtes hi tenen molt a dir... i a fer.

Amb tot, aquesta vegada el Casal ha enviat als socis un full imprès explicant detalladament una excursió a París, tot ell en castellà. Ja sabem que totes les coses tenen la importància que se li dona, i en aquest cas, hi donem importància perquè pensem que la nostra llengua ha de ser el mitjà normal de relacionar-nos: Casal-Socis.

Ara bé, si tot plegat servís per fer adonar a la gent que, per primera vegada, una Institució Pública, com és ara l'Ajuntament, els fa costat i els vol encoratjar a iniciar aquest procés de catalanització que tots hem d'engegar, cadascú al seu nivell, si servís per això, ja podríem estar contents, perquè seria un primer pas. Si ara no ho aconseguim, seguirem fent Campanyes tota la nostra vida.

No cal que insisteixi en la importància que té la llengua en una comunitat; permeteu-me, en tot cas, de fer una petita referència a Sanchis Guarner, quan diu:

«De fet, la personalitat d'un poble, d'un país, la defineix el conjunt de factors geogràfics, històrics, econòmics i culturals, però l'expressió més sensible que caracteritza una col·lectivitat, l'expressió més sensible de la seva personalitat diferenciada, és la llengua pròpia».

I tots sabem que l'única llengua pròpia de Catalunya, amb Estatut o sense, és el català i d'això fa més de mil anys. De la nostra insistència i exigència depèn que continuï essent-ho.

En un país normalitzat no tindria massa importància, i tots sabem que el nostre no ho està, i precisament contra la nostra voluntat. No tenim res contra les llengües forasteres, només demanem que la nostra, el català, pugui fer camí per a situar-se en el lloc que li correspon.

Els sotasignants agrairíem a la Junta del Casal que tingüés en compte la nostra petició i que per cap esclerta pogués filtrar-se, ni que fos involuntàriament, una nova comunicació que no fos en català.

El català és cosa de tots i queda molta feina per fer.

Atentament us saluden,

RAMON TORREMADE
M. COROMINES soci n.º 993
CARME CARBÓ soc socia
EMILI PERAFERRER soci n.º 257
GUILLEM TERRIBAS
IL LEGIBLE soci n.º 1.046
LLUIS COROMINES
IL LEGIBLE
M. FITA
XAVIER soc soci

EL PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 33.2 de l'Estatut d'Autonomia, promulgo la següent

LLEI

La llengua catalana, element fonamental de la formació de Catalunya, n'ha estat sempre la llengua pròpia, com a eina natural de comunicació i com a expressió i símbol d'una unitat cultural amb profundes arrels històriques. A més, ha estat el testimoni de la fidelitat del poble català envers la seva terra i la seva cultura específica. Finalment, ha servit molt sovint d'instrument integrador, més absoluta participació dels ciutadans de Catalunya en la nostra convivència pacífica, amb total independència de llur origen geogràfic.

TÍTOL PRELIMINAR

Article 1

2. Atesa la situació lingüística de Catalunya, són, doncs, objectius d'aquesta Llei:

- Emprar i fomentar l'ús del català per tots els ciutadans.
- Donar efectivitat a l'ús oficial del català.
- Normalitzar l'ús del català en tots els mitjans de comunicació social.
- Assegurar l'extensió del coneixement del català.

Quan l'Ajuntament de Salt sortí del túnel i veié altra volta el retrobament amb el seu poble, s'il·luminà d'una brillant idea, no gens nova, però d'eficàcia provada: decretar llengua oficial la pròpia —lògica aplastant—, i contractar els serveis d'un corrector-dinamitzador lingüístic.

Començar de soca-rel, bé havia de tenir algun avantatge, oi? Indubtablement és un gran pas que deixarà marca. Perquè un ajuntament obliga a molt, i no és com una botiga que hom pot o no preferir. I des del principi hem vist com: paper que entra i paper que surt —ep! si ningú diu el contrari!— és fa en la llengua pròpia del país. I ni s'ensorra el món ni tremola la «Nació». Toni no afluiuix!

Xocolata

Català viu

JOAQUIM PONS

Normalitzar el Català o Normalitzar els Catalans?

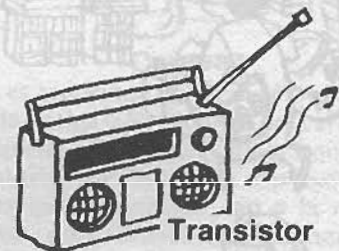
Reproduïm el preàmbul i l'article primer, apartat dos, de la Llei de Normalització Lingüística (els subratllats són nostres). Llegiu-vos-la, pedra picada, n'hi ha per sucra-hi pa, us ho asseguro.

Està recorreguda al Constitucional en els articles 4-2, 9 i 10 pel Govern Central, perdó, de la «Nación»; però és una eina moderadament ferma i apta per a resistir la recuperació irreversible, això sí, i llarga, això també, de la nostra llengua. Més tard ens resultarà de coll estret potser, però ja hi posarem remei. De moment, ja ens serveix prou i les institucions —les nostres— fan el que poden i una mica més i tot, per vigilar els intents anestesiadors consignats des de ponent.

A l'Ajuntament de Salt, per exemple, no li calen traductors per transcriure els acords a les actes corresponents, n'hi ha prou que el secretari vagi escrivint el que sent i llestos, no cal traduir. En d'altres ajuntaments, en canvi, com el de St. Feliu de Guíxols, tradueixen la llengua en què prenen els acords i així ho publiquen al BOP, en castellà, vau! I a hores d'ara encara no hi han publicat mai res en la seva pròpia llengua, costa de creure, oi? Deu ser pel costum que tenen de parlar tantes llengües a l'estiu, que no els deu fer estrany oblidar-se de la seva. La veritat és que l'alcalde Vicente, que parla segurament set llengües, n'escrivi de fil-i-grana una, —que és la seva i la del seu poble a l'hivern—, que ja m'agradaria a mi saber-ne ni que fos la meitat de bé. Però en quant als papers oficials, res de res!

Sortosament, dels ajuntaments importants que encara no han pres la decisió d'oficialitzar el català, ja n'hi ha ben pocs, de casos marginals i ridículs que queder en evidència.

Passar a considerar el català de llengua marginada i perseguida, a la

llengua de la dreta-barretinaire, és pixar fora de test, i a més una injustícia, per la qual no hem de passar i els nostres intel·lectuals i polítics tampoc.

Pels nostres intel·lectuals i polítics

Hem vist que teníem una eina legal: la llei, i unes institucions prou conscients: els ajuntaments, però, i el tercer peu del trípod que ha d'aguantar el «tinglado»? Sí, els intel·lectuals, la gent de la fidelitat provada que es desempallegà de la llosa de la repressió amb prou constància i tossuderia... i seny —que ens farà perdre per tous i babaus en lloc de donar-nos seguretat i tenacitat!— ara sembla que reposen adormits en l'alba de la transició, can-

Cafè

sats potser de tant de suplici, ai las! I el botxí no descansa i ens sotja!

Sembla que a força d'anys i costum hagin perdut els afanys reivindicatius i caigut en un desinflatament col·lectiu.

Intel·lectuals, artistes, escriptors, científics, actors, polítics... ja no ploren per la llengua i busquen aires nous i més agraïts a la meseta. El plat de llanties és més preferit. Destrien sense vergonya el rem cultura del rem llengua —un absurd que no va enlloc—, sense

amoïnar-se. Tranquil·lament trien cultura com a sinònim de progrés i en despengen la llengua cap a una trivialitat que cal superar per fugir del localisme.

O pesquem llunes amb un cove o iniciem un suïcidi lingüístic que pot durar mil anys!

L'heroïcitat sembla que té un límit o potser ha passat de moda. La renúncia individual ens pot dur a una desfeita, a una dimissió col·lectiva. I ens temem que no es faci realitat, a l'inici del 1985, el que l'Eric escrivia a «1984», basant-se en una lúcida i singular realitat del 1949, oi Miquel?

L'esforç per fer normal diaris i revistes en la pròpia llengua, xoca, entre d'altres esculls, contra un mal entès progrés, que fa sentir-nos més còmodes amb el BOE —«El País»— sota l'aixella, que no amb el patufetaire «Avui». Cal fugir del localisme, diuen. I es llen-

Xampany

cen a la falda protectora de l'ortegagasetisme, en altre temps titllat de centralista i ara progressista, abans uniformitzador i ara destí comú... o s'ha capgirat la història o que me l'expliquin altra vegada! Català o castellà, qui en dona més? Aquesta és la mare dels ous i la resta són romanços. L'economia del mercat, certament, no té identitat ni reconeix pare ni mare.

Ara que tenim les eines, la legalitat i la llengua reciclada, ens fallen els protagonistes i els herois es passen a l'enemic... visca el rock!

L'era del bilingüisme

Excepte a la milícia —ànim Ferrer—, l'era del bilingüisme ha arribat. David i Goliat tornen a l'escena, i no es garanteix el mateix resultat anterior.

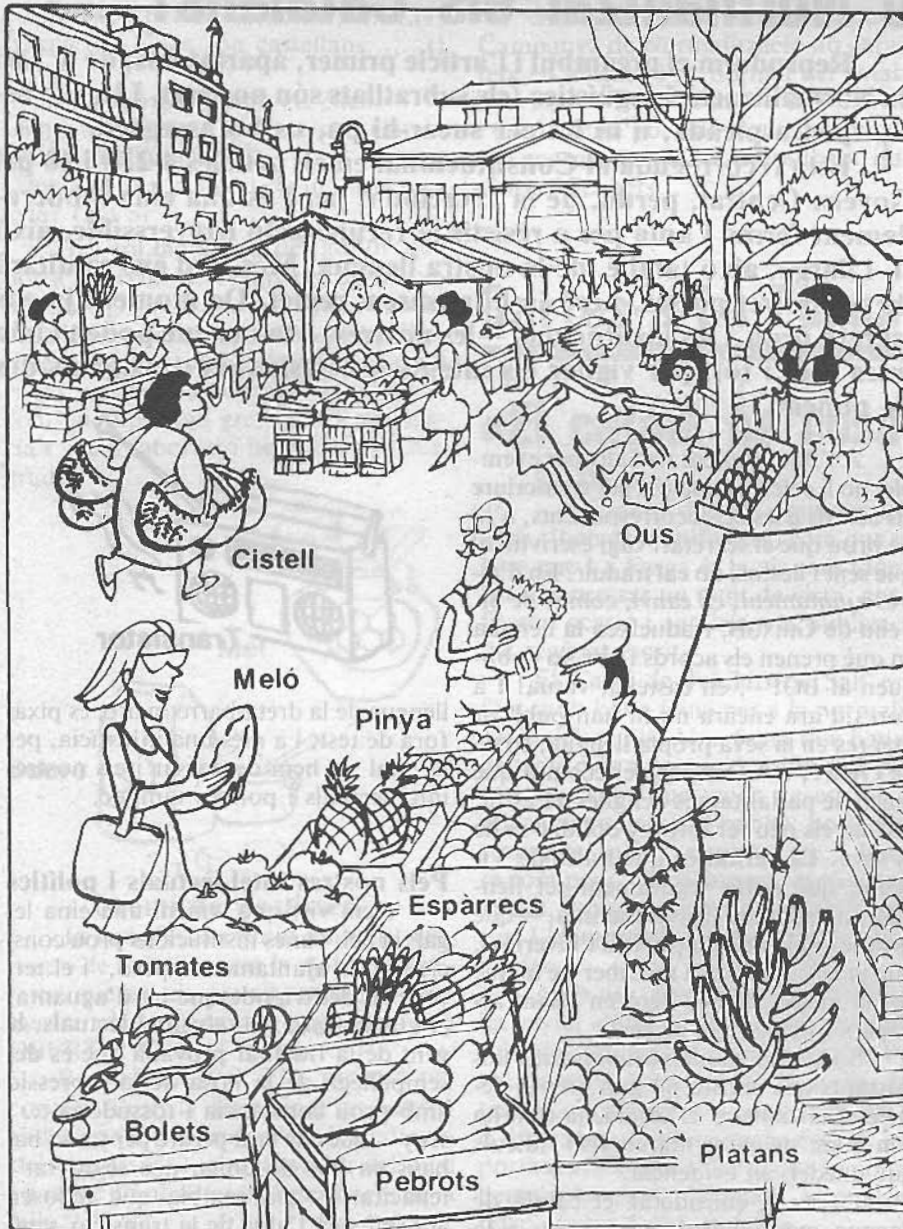
Dintre dels propers quinze anys, una desigual lluita quedarà decidida per la fúria dels mandrons. Si el resultat és advers a David, seran els Països Catalans que, a l'alba de l'any 2000, hauran de començar el compte enrera cap a un exili lingüístic col·lectiu llarg. Mil pot ser la xifra. Mil anys pot durar fins que no se senti ni gall ni gallina de l'antiga parla. Serà el «bàsic» —llenguatge de les computadores—, qui substituirà el castellà després d'aquesta era de reculada del català als PPCC?... Però deixem el futur i tornem al present.

Descartada l'autodeterminació pels nostres capdavanters, encara hi ha qui té propostes a fer: que si fer-nos andorrans, o declarar-nos en estat pontifici, o anar a instal·lar-nos a la lluna... o oferir el territori al Ronald perquè hi planti els seus Pershing-2 a canvi de...

Permeteu-me que també faci una proposta d'estratègia.

Segurament, el resultat de David contra Goliat no donarà el mateix vencedor del primer «round». Què cal fer, doncs?... Doncs... no lluitar! No participar-hi, que hi vagi un altre. El trilingüisme. Sí, trilingüisme. Català, castellà («faltaria més») i... l'anglès. Europa, salva'ns!

Dos Goliats, rabassuts i rabiuts, davant per davant, ensenyant-se les dents, i en David —patufet, on ets?— sota la col parant el sol tranquil, i lle-

PODER LEGISLATIU

La Monarquia

Les Corts Catalanes

PODER EXECUTIU

La Generalitat

PODER JUDICIAL

Dret Català

LA CULTURA

L'Art

La Literatura

LA LLENGUA CATALANA

La Llengua del Poble

A l'Administració

Als Mitjans de Comunicació

A l'Ensenyament

LA LLENGUA CASTELLANA

La Llengua del Poble

A l'Administració

Als Mitjans de Comunicació

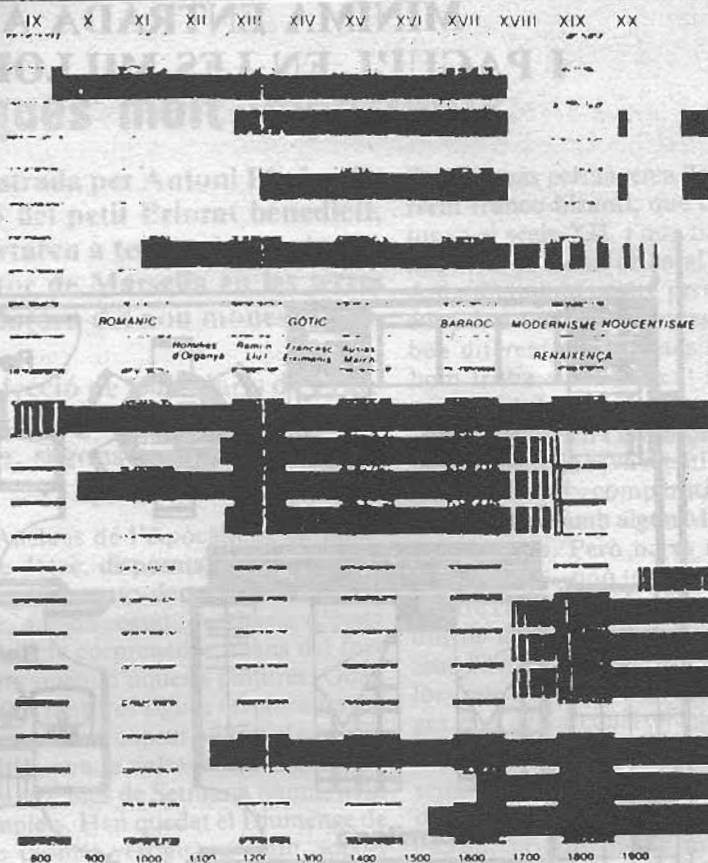
A l'Ensenyament

ELS SÍMBOLS

L'Escut - Senyera

L'Himne

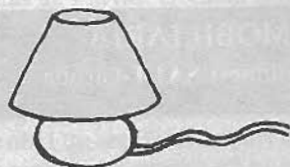
La Sardana

gint l'«Avui» amb un pam de boca obert les lletres de batalla que, amb mesurada prosa, s'esgrimeixin els millors florets literaris del país. Tot això, mentre el matx del «The Times» contra «El País» esdevé una interminable, pesada i avorrida lluita de galls.

No us espanteu, al nostre caparró encara hi ha lloc per a una altra llengua. Als països centreeuropeus així ho estan resolent.

Contra la fúria devastadora de *ponent obrim-nos als vents de llevant*. No han de ser el català i el castellà les llengües futures dins d'un bilingüisme perfecte, perquè un equilibri no es donarà mai, i la llengua forta i potent escombrarà l'altra més dèbil. Als Països Catalans la llengua oficial ha de ser el català, i després hem de saber i dominar el castellà i l'anglès per igual i sense dificultats; això ens farà sortir del món provincià crispat i grandiloqüent per donar una mà al progrés europeïsta i l'altra a la quixotesca terra dels «trescientosmillones».

Llum de taula

Si els vents de conquesta ens bufen tant d'un costat com de l'altre, de segur que es contraresten mútuament i la casa aguantarà. La nostra cultura, la nostra llengua i la nostra identitat són irrepetibles. Som irrepetibles com a poble i cal que ens protegem.

O ens plantejem el trilingüisme d'ara endavant o... comencem a aprendre el «bàsic»!

Pel nostre poble

I ara venia un altre apartat dedicat als botiguers, impressors, banquers, empresaris, treballadors, monges i capellans que són catalanoparlants; els diria que quan parlin o escriguin no tradueixin. I que tenen una greu responsabilitat si ho fan, perquè posen entrebancs a la integració dels nouvinguts, negant-los l'oportunitat d'aprendre la nostra llengua. També recordaria als senyors Esteve, que dintre de set anys tots els graduats escolars sabran parlar i escriure correctament el català i que no cal traduir quan es parla amb la mainada. Que el català no és tan estrany i que tothom el pot entendre fàcilment si no posem en dubte la intel·ligència d'altri. Que és possible mantenir una conversa bilingüe, i que no els podem discriminar, perquè tenen dret a aprendre a parlar català i no els podem negar aquest privilegi. També els diria que els beneficis

Cervesa

no es redueixen pas si el rètol exterior de la botiga o les factures, les cartes, les etiquetes, etc. són en català. I que seria molt trist que fóssim els mateixos catalans qui caminéssim cap a la reserva com una ètnia en extinció — M-7Catalònia —, no ens podem convertir en peces de museu. Entesos!

I si ningú tira aigua al vi novell, a l'any 2000 haurem decidit de continuar essent un poble, una nació, gresol de cultures, que volem caminar, solidàriament amb totes les altres nacions europees, amb tolerància i respecte mutus. I que no pretenem ser els millors ni els únics, però que considerem que tenim una manera de ser, que és la nostra i única manera de ser; i posem la nostra esperança en els dies que vindran, i que aquesta terra i aquesta gent són la nostra i no en tenim d'altra....

Però d'això ja en parlarem un altre dia, perquè els que necessitem una segona ratlla per explicar el que volem dir a la primera, resultem més pesats i pastats que l'arròs bullit!

Sant Tomàs de Fluvià. Unes pintures romàniques molt importants

Podem donar la data del 1098, registrada per Antoni Pladevall, com la més aproximada de la fundació del petit Priorat benedictí, que sota l'advocació de Sant Tomàs portaren a terme els monjos de la Congregació monàstica de Sant Víctor de Marsella en les terres empordaneses regades pel Fluvià. I a l'entorn del nou monestir nasqué el poble.

Joan Ainaud de Lasarte, en la Col·lecció de Cartularis de França, ha trobat la dada interessant de la consagració de l'església benedictina de Sant Tomàs de Fluvià que, segons sembla, realitzà el bisbe de Girona, Bernat Umbert.

Més copioses dades es trobaven, sens dubte, en els documents que hi havia a la mateixa església de Sant Tomàs, però malauradament tota aquesta documentació fou cremada l'any 1936, la qual cosa representa una llacuna irreparable per al coneixement de la història d'aquest petit Priorat, desconegut per molts autors i força mal conegut pels altres. En el llibre que hem publicat aquest mateix any 1984 hem procurat donar l'autèntica història del Priorat de Sant Tomàs de Fluvià des dels inicis del segle XIV fins als nostres dies, però no ens ha estat possible trobar documentada la data concreta de les pintures romàniques descobertes l'any 1982 en aquesta església monacal, ni potser ho serà mai, per no poder comptar amb l'esmentada documentació prioral de Sant Tomàs.

Aquestes pintures d'època romànica ja són d'una importància excepcional per raó de la seva extensió. Ocupen tota la volta de l'absis central, l'arc triomfal, un petit tros de l'arc que dona al braç dret del creuer de l'església, i tota la meitat de la volta de la nau. No tenim pas cap dubte que tota la volta d'aquesta nau també era pintada, però sense que en sapiguem del cert la raó, la meitat d'aquesta volta antiga no existeix. Degué caure o fou aterrada en un moment determinat, i els temes d'aquestes pintures es perderen per sempre més. Tot amb tot, repetim-ho, no hi ha gaires pintures romàniques al nostre país que tinguin l'extensió d'aquestes de Sant Tomàs de Fluvià.

No disposem d'espai per fer la descripció de les pintures existents de Sant Tomàs de Fluvià. Diguem només que a l'absis hi ha un tema magnífic del Pantocràtor, rodejat del Tetramorfos i també d'una cort angelical representada pels arcàngels Sant Miquel i Sant Gabriel, un querubí i un serafí. A la part de la volta més a prop del presbiteri hi ha el tema

dels Ancians de l'Apocalipsi, en nombre de dotze, disposats amb una verticalitat d'un grup de tres sobre l'altre triade, a cada costat, que havia d'ésser d'un efecte corprenedor abans del fort deteriorament d'aquestes pintures. Quan aquestes pintures siguin restaurades esperem tornar a copsar aquest efecte. Finalment, ja a la volta de la nau, hi trobem uns temes de Setmana Santa, avui incomplets. Han quedat el Diumenge de Rams (només vestigis), el Sant Sopar, el Prendiment, el Calvari i el Sepulcre buit.

«Sant Tomàs de Fluvià» un llibre d'en Josep Calzada i Oliveras, editat per la Diputació de Girona, d'acurada presentació i indispensable per tal de conèixer la història, el monument i les pintures d'un temps passat.

És un esquema temàtic, bàsic en la pintura romànica. No podia ésser d'altra manera. En el presbiteri, o lloc de Déu, hi ha un ric Pantocràtor amb la cort celestial. En el lloc intermedi del temple, entre Déu i el poble, hi trobem el tema apocalíptic dels Ancians. A la resta de la nau o lloc dels fidels, hi trobem els temes narratius i història de la Salvació, que en aquest cas han quedat els de Setmana Santa. N'hi havia més, però ja hem dit que han desaparegut.

Pel que fa a altres aspectes artístics, creiem que aquestes pintures murals de

Sant Tomàs pertanyen a l'anomenat corrent franco-bizantí, que entrà a Catalunya el segle XII, i que tingué un fort impuls a la Zona oriental del Pirineu. Aquesta opinió nostre personal es basa en el fort realisme d'aquestes pintures, ben diferent del caràcter ingràvid que hom troba en el corrent italo-bizantí, com és el de Taüll.

Pel que fa a l'autor de les pintures, no coneixem la seva identitat i ignorem si un estudi comparatiu permetrà identificar-lo amb algun Mestre conegut del romànic. Però no és un artista de menor abast, sinó tot el contrari, és un mestre erudit, però a més molt coneixedor de les tècniques del color. Hi ha a Sant Tomàs de Fluvià una riquesa de color, que obtingué el pintor amb barreges que devia conèixer molt bé.

Com que hem de renunciar, segons sembla, a trobar el nom de l'autor d'aquestes pintures en la documentació escrita, no ens queda més remei que donar-li el nom impersonal de **Mestre de Sant Tomàs de Fluvià**.

Totes aquestes reflexions sobre les pintures de Sant Tomàs de Fluvià ens menen a situar la seva cronologia entre el segle XII i XIII. Diem això sobretot pel realisme i naturalisme frapant d'aquestes pintures. En aquest aspecte, al nostre entendre, trobem a Sant Tomàs de Fluvià escenes, com la del Calvari, d'un realisme difícil de superar i fins de trobar en cap més pintura mural romànica del nostre país.

Joan Vinyoli i Pladevall

..«Jo, si per atzar algú crida el meu nom, diré JOAN carregat de foscuries» (1)

Immòbil, en una cadira de rodes, feia temps que Joan Vinyoli veia acostar-se la mort; tot i que gairebé tothom n'era assabentat, però vé sempre de nou acceptar la pèrdua d'alguna persona a la que li havies pres —no ja molt— sinó tant sols un bocí d'afecte.

«És bo de tenir llàgrimes a punt, tancades/per si tot d'una mor/algú que estimes o lleigixes/un vers o penses en el joc perdut/o bé, de nit, abans/que neixi l'alba algun lladruc/esquinça el dur silenci...» (2)

Això deia ell, a algun amic, i tanmateix ens serveix avui, per

a transmetre-li aquell munt de paraules que volem dir molts i que a la fi, als escriptors de graons baixos, ens costa tant d'enfilar.

Associar a Joan Vinyoli a Rilke, a Riba, a Shakespeare, és gairebé com una obligació, per les magnífiques versions que ha fet de les seves obres, però avui, centrant-me en el tema de la seva mort, profunditzaré més, esbocinant versos d'aquí i d'allà, amb aquesta angoixa que va fer que la seva poesia fos encara molt més realista i preocupada per el sentit de l'ésser en si mateix:

...«Temps, no te'n vagis/massa de pressa, tot/el que podem és en aquest espai/de vida que se'ns dóna/sense perquè:/ja tot sentenciat/pel jutge penitent». (3)

...«Visc estranyant-me'n. Mi-

ro/busco el sentit: així faig moure peces/de casa a casa, en el tauler del temps/per màgia o per precepte: jocs/per ajornar la mort. (4)

...Morir, dormir, no sé/com agafar el nou dia, fred/monyó morrat, jo inapetent, amb la pipa que em penja de la boca de pescador rendit/Cal molt coratge per enfrontar-se/a una fràgil hora naixent...»(5)

Queda clar en aquests poemes, el patetisme de la seva situació; tot el que pugui dir, serà en và, em queda si més no, repetir les velles paraules. «Entre nosaltres no moriràs mai, queden els teus poemes», si bé potser tú hauries preferit dir:

...«No vencerà cap fred, els meus records encesos!!» (6)

No ho sé

(Encara les paraules)

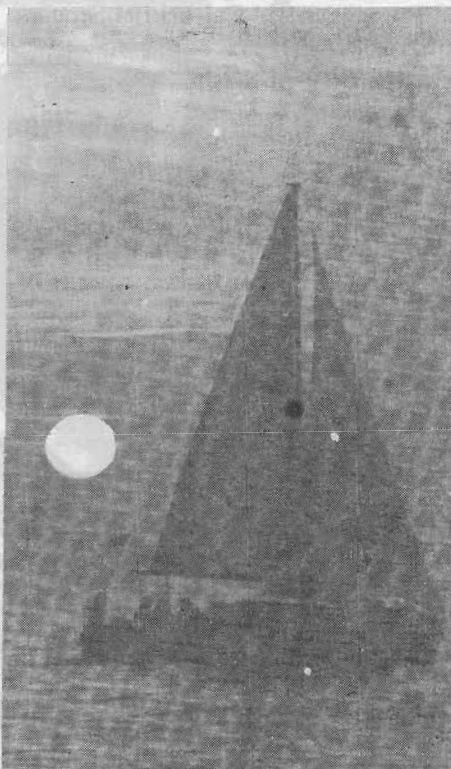
De quina terra

que jo no sé, de quina mar
que jo no sé, vaig arribar algun dia
en aquest lloc que se'n diu casa,
família, pares, dona fills, absurdament,
però que s'ha anat fent cada vegada
més important, com una planta
que va traient fulles enormes,
fruits mollars d'incomptable
valor.

I jo perdut enmig

d'aquesta exuberant vegetació
que tant estimo,
que m'és indispensable ja, com l'aire
que respiro, però
que no és l'aire
que necessito: jo el voldria espès,
contaminat de tot el que fa segles
s'ha anat pensant, vivint, elucubrant.
O qui sap si potser no vaig arribar a

(temps)
a l'hora incerta, unimaginable gairebé,
de respirar un alè mai no exalat
ni que en diguéssim pels «déus»:
l'explicable, l'insacrificable
somriure estrany d'una Koré.
Calleu, roques, que un dia
vàreu parlar-me. Calla mar, massa
tranquil.lament)

agradable als mil sofisticats que et
miren)
Nit fosca amb cossos abraçats.
Matinades amb cossos abraçats.
I l'absurd pensament de poder ser
no ja dos sinó un estatuït de sempre i
sempre fals).
Tornem a la primera pregunta.

Tot són preguntes

(Encara les paraules)

Tot són preguntes

que mai no tenen resposta.
Tocat no sé per quina absurda mà
se sent un violí:
l'arquet fa mal, d'això no n'hi ha
dubte).

Passem el dia en una vella

taverna on la gent beu, on jo mateix bec
per allunyar molts àrids pensaments
que no tenen, però, cap mena
d'importància).

Es poden fer moltíssimes coses,
que no són res, partint d'aquest

principi):
tot és ara i res.

Per a molts de nosaltres, també tot, són
preguntes

- (1) L'Equivalent del llibre CERCLES.
- (2) Abans que neixi l'alba, del llibre ENCARA LES PARAULES.
- (3) Record de Camus, del llibre ENCARA LES PARAULES.
- (4) Mar brut, del llibre CERCLES.
- (5) Matinada morada amb fàbriques, del llibre ENCARA LES PARAULES.
- (6) A la borda, del llibre CERCLES.

Petites històries de la vida saltenca (1850-1900)

Si deixem de racó la indústria tèxtil (de la qual faré també un article) que en el segle passat s'instal·là a les voreres del riu Ter, aprofitant l'empenta del corrent de les aigües per moure les turbines que crearien la força necessària per fer marxar tota la maquinària de la fàbrica, podem afirmar que la vila de Salt era un poble eminentment agrícola, amb uns horts que podien ser regats per les aigües d'aquest mateix riu, on cultivar-hi tota mena de verdures, llegums i fruits, que proveïen del necessari, per a l'alimentació de la gent del poble i de la capital de la província.

Els planters de Salt foren i continuen essent famosos arreu, i són venuts en molts de mercats de les nostres contrades.

I jo, traslladant la meua imaginació a cent anys enrera, hi veig aquelles pàgines que amb els cistells i coves plens d'enciams, mongeta tendra, tomates, pebrots, espinacs... i tota mena de fruits de l'hort, ho traginaven amb el carro de bon matí cap al mercat gironí o a la mateixa plaça saltenca, sobretot en dies de mercat, i allà, tant en un lloc com en un altre, eren exposades esteses a terra dins els cistells o en un taulell improvisat, que a vegades era una caixa bolcada, amb unes balances al seu damunt, formades per dos plats enganxats per tres cadenes o cordills que penjaven de les dues puntes d'un ferro pla, que al bell mig i en sentit contrari tenia una anella per sostenir-la. Ben entès que els dos plats i els seus accessoris, devien ésser molt equilibrats de la qual cosa en donava fe una agulla que es movia a dreta o esquerra de la balança, segons on dominava el pes. Per pesar la mercaderia, tenien uns ferros plans d'un pes de mitja lliure (200 grs.), una lliura (400 grs.), tres unces (100 grs) i d'altres de més i menys pes, que s'anaven posant en un plat fins equilibrar el de la mercaderia posada en l'altre.

Si la compra es feia en una botiga, en lloc d'aquesta manera de pesar s'utilitzava un altre tipus de balances, i si el pes era fort, d'unes quantes roves, aleshores es feia servir una romana, i més tard s'introduí la bàscula.

Els diàlegs, tant a la plaça com a les botigues, anaven més o menys així:

— **Compradora:** A quant aquestes mongetes? (o peres, o tomaquets).....

— **Verdulera:** A trenta la lliure (es referia a cèntims).

— **Compradora:** Doncs poseu-me'n dues lliures i mitja. I l'enciam?

— **Verdulera:** A deu cèntims la mata i tres un ral.

El diàleg a les botigues era igual, però la mercaderia no estava per terra, sinó, en general, dintre de caixons o de sacs, que a mesura que es buidaven els anaven cargolant.

— **Compradora:** Què em donaria una lliura d'arròs? I també tres unces de sucre.

I la botiguer ao botiguers, amb un llaurador, omplenava la paperina de la mercaderia demanada, i la posava en el

plat de la balança, traient-ne o afegint-ne, amb el llaurador, fins que l'agulla indicava que el pes era equilibrat.

Els pesos eren diferents si es referien al pes de la carn, ja que es comptaven per carniceres, terces i mitges terces.

Si allò que compràvem era vi, es mesurava per porrons, i l'oli per petricons.

Fins ara he exposat algunes de les mesures més usades en les compres que els nostres avis feien al mercat o a les botigues. Emperò, els botiguers que compraven a l'engròs, quan parlaven d'una compra de vi, es referien a càrregues, bots o mallals. L'oli també es mesurava per mallals i càntirs. Les patates, cigrons i granija en general, es pesava per toves, si n'hi havia molta per quintars... I si la mesura era pel gra (blat, civada, ordi, etc.) eren quarteres, quartans i quarterons les que la donaven.

Si es parlava d'una superfície, dèiem que tenia tantes de vessanes, si es referia al camp, o braces, colzades, passos, peus o pams, si era un hort o una casa....

Amb el que he exposat fins ara, he volgut donar una idea de la gran diversitat de mesures que existien. I fins i tot, diferents, de capacitat, llargades o pes entre les diferents regions.

El control dels pesos i de les mesures de capacitat, de molt fàcil falsificació, sempre en perjudici del comprador, eren controlades per una espècie d'agutzil que es dia «mustassaf», encarregat de la vigilància i contrast dels pesos i mesures i comprovar la qualitat dels que-

viures. A partir de l'any 1871, va canviar de nom i fou anomenat «Fiel contraste de pesos y medidas».

Fóra molt llarg explicar els treballs duts a terme, a França sobretot a partir de l'any 1790, per introduir arreu del món el sistema mètric decimal. A Espanya, fou votat el seu ús a l'any 1849, completada per noves lleis els anys 1852 i 1868, creant la Comissió de pesos i mesures.

L'enrenou que l'adaptació de noves mesures i pesos va ocasionar als botiguers i verduleres, degué ésser d'una magnitud tan gran que, per més que ens ho imaginem,estic segur que quedem curts. Això feu que els Ajuntaments, seguint disposicions de les autoritats governamentals, haguessin de donar ordres molt serioses per al seu compliment, i en la sessió de l'Ajuntament de Salt del dia 4 de juliol del 1880, es va posar en coneixement del Consistori, «que alguns botiguers i industrials no han presentat els pesos i mesures i instruments de pesar amb el fi de la seva anul·lació, acordant que de no fer-ho en el dia que se'ls assenyali, degudament avisats per l'Agutzil, incorreran en la multa de DEU RALS per desobediència a l'Autoritat». I el dia 5 d'agost «es procedí a una inspecció en els comerços, feta pel representant provincial del «Almotacenazgo», senyor Eusebio Torrent, acompanyat de l'Agutzil senyor Pere Rabasseda, per decomissar i posar a disposició de l'Autoritat, perquè es serveixi ordenar la inutilització dels pesos i mesures i aparells de pesar que siguin falsos....» segons consta en un altra acta.

Avui dia, quan anem a mercat, compren a quilos i fins ens pesen els enciams i les cols, i en lloc de paperines d'estrassa t'ho posen en bosses de plàstic. I si la compra la fem en el self-service o super-mercat, ja ho trobes tot pesat i embolicat. La gran diferència entre aquells cents anys enrera i ara, és que abans anaves a plaça o a la botiga i amb un duro compraves per un dia o dos, i encara et tornaven canvi, i avui dia amb un bitllet de cinc mil peles et vé just per pagar el que t'endús.

Ràdio
S A L T
103 FM
... per escoltar
Tel. 237.222

16 hores per sintonitzar

1984, any Miquel Berga

Ja hem matat l'any 1984. Si reculem al començament d'aquest ja difunt any, recordarem que totes les revistes, els diaris, la televisió, només feien que parlar d'un tal George Orwell, que havia escrit un llibre que es deia 1984, on explicava el que passaria en aquest any; això ens deien els diferents mitjans de comunicació.

Però hi havia, i encara hi és, un saltenc que fa molts anys se'n va anar a fer fortuna a l'Anglaterra i allà va aprendre —o més ben dit, el va perfeccionar— l'anglès. L'hi va agradar, i mira per on, va estudiar filologia anglesa, ara a més d'ésser l'actual regidor de Cultura de l'Ajuntament de Salt, és Catedràtic de llengua anglesa a l'Institut Salvador Espriu de Salt. Però Miquel Berga, a part d'estudiar l'idioma, també va investigar diferents autors i escriptors, i entre ells alguns que havien vingut a les Brigades Internacionals durant la passada Guerra Civil Espanyola. Entre aquests escriptors, Miquel Berga va descobrir-ne un que es deia George Orwell i li va agradar. I mira per on que, actualment, és sens dubte el conegedor més important d'aquest escriptor-periodista anglès.

A l'any 1980, amb un assaig sobre els escriptors anglesos que havien vingut a la Guerra Civil, anomenat «En-

tre la ploma i el fusell» (Ed. Curial), en Miquel Berga, va guanyar el primer premi Carles Rahola d'assaig, en el primer any que es convocava. A l'any 1983, amb un altre assaig, «Mil nou-cents vuitanta-quatre: radiografia d'un Malson», quedava finalista al premi Xarxa d'investigació i que al final d'aquest any ha estat editat per Ed. 62, dins la col·lecció Llibres a l'abast, n.º 175.

A part de l'aparició d'aquest llibre, Miquel Berga, durant aquest any, no ha

parat de fer escrits per a diverses revistes i diaris de tot l'Estat Espanyol, així com col·laboracions en guions radiofònics de diverses emissores (fins i tot al Canadà) i també en una sèrie de televisió a la BBC anglesa. A més, ha estat entrevistat moltíssimes vegades a la ràdio i a la premsa. Per tot això l'any 1984, a part d'ésser l'any Orwell, no ha deixat d'ésser també l'any Berga. Una imatge saltenca, per un any ja passat.

Miquel Berga,
autor de l'assaig

«Mil nou-cents vuitanta-quatre:
radiografia d'un
malson».

Foto:
Moisés Tibau.

**SERRALLERIA I FUSTERIA METÀLICA
EN FERRO I ACER INOXIDABLE**

MOBRA, S.A

Canals per a la construcció i lampisteria
Doblàt de xapes i talls

TALLER: Camí Antic de Salt a Vilablareix s/n.
Tel. 23 53 17

PER A CORRESPONDÈNCIA: MOBRA, S.A.

C/. Esteve Vila, 10-5.º-2.º SALT

L'acudit foll

BUGARAC

NORMALITZEU-VOS
SI US PLAU

* LA FARGA seleccionada per al CONCURS DE PREMSA COMARCAL, a nivell nacional català.

Enguany, «LA FARGA» ha estat seleccionada per al Concurs de Premsa Comarcal que patrocina la Diputació de Barcelona, sobre les millors publicacions de l'any 1984, entre la premsa setmanal, la mensual i l'especialitzada.

El veredict dels premis tingué lloc a Mataró (capital del Maresme). El premi a la millor publicació mensual en català fou atorgat a la Revista «EL BAGANT» de Banyoles, a qui donem la millor enhorabona. Simplement podem dir que és excel·lent! Ja l'any passat, el «Bagant» fou proclamat finalista.

Entre les seleccionades (5), a més de LA FARGA i El Bagant, hi havia la revista «Paraulles al Vent», que s'edita entre diverses poblacions: Sant Jordi Desvalls, Cervià de Ter i Colomers. El propòsit del Consell de Redacció és molt bo: quedar guanyadors en la propera convocatòria del premi. Almenys a nivell de propòsit que no quedi!

* Al Cèsar allò que és d'ell i a en Manuel Lladó també. La portada del número de desembre, despedida de l'any 84, era un collage fotogràfic de la seva creació. Que consti.

ooOoo

* Ariadna s'ha escrit sempre tal com ho fem ara. El català, és cosa de tots i de totes les Ariadnes.

ooOoo

* L'Escola d'Adults de Salt ha adreçat a aquesta taula un exemplar del... «Llibre blanc de l'educació» de vital interès per entendre els aspectes educatius del nostre poble. Fites, estudis.. i una dedicatòria amical conformen el gruix del llibre. Gràcies.

La vida amb humor

BURXETA

Coses de l'Idioma

No sé si us he explicat mai aquesta anècdota; en tot cas, és prou sucosa i mereix que us la torni a explicar. Va arribar una carta a la Rectoria del Veïnat. Al moment que el carter l'anava a dipositar a la bústia, compareix el rector. El funcionari la hi dona a mà. El rector se la mira i veu que l'adreça diu textualment: «Sr. Rector. Bainadesá. Gerona». Esmaperdut, el bon home pregunta al carter com s'ho ha fet per endevinar que anava destinada a la Parròquia del Veïnat. El carter se'l mira amb cara perplexa, no entenent que un home de lletres faci aquestes preguntes; i li diu: «Pero si lo dise muy claro. Aquí pone bainadesá!». Coses de la normalització lingüística. O, com dirien els de la Trínca: «coses de l'idioma».

Ja s'ha fet proverbial la nomenclatura dels carrers de Salt. «Calle Angel Gimerà. Calle Torre y Bagé. Calle General Vidal y Barraca». I els que ho escriuen i ho diuen així no hi tenen cap culpa. Ningú no els ha fet passar, encara, la prova dels «setze jutges mengen fetge d'un penjat». Vull dir que la normalització lingüística no és cosa de quatre dies. I que cal una política de planificació a llarg termini, una política pacient i respectuosa, una política que eviti tant el decret barroer «i tiro porque me toca», com els ressorts demagògics d'un nacionalisme mal entès. Sovint, els nacionalistes de nova planta tenen un pasat boirós, i a vegades, els agafes parlant de les herbes catalanes, com el «tomill» (la humil farigola). El nacionalisme i la seva derivació que s'anomena normalització lingüística, no és cosa ni de vots ni de pebrots. No sé si els il·lustres habitants de la vorera del riu «tè» m'entendran. La pista ens la dona un poeta castellà, que havia entès la realitat de les Espanyes. Es l'Antonio Machado, quan diu: «Caminante, no hay caminos, se hace camino al andar». És entre tots que hem d'obrir camins. I penso que el món és massa gran per reduir-lo a unes proves de puresa genealògica, o de vaguetats lingüístiques com les del «som i serem».

Jo trobo més enraonat aquell comentari d'un andalús en vies d'integració. Quan hom li va explicar tot l'enrenou del Decret de Nova Planta i l'11 de Setembre, l'home s'ho va rumiar i va comentar: «Así que los castellanos nos jódieron!».